

ALTO A LA INTERVENCION IMPERIALISTA EN CENTROAMERICA

ALTO A LAS MASACRES Y ABASMI
DE LAS POBLACIONES EN GUATEMALA

FRENTE POPULAR SI DE MAERO 28-31

Eén van de vele affiches uit het SAGO-archief

**Tussen caritas en
revolutie.
Het archief van SAGO-
Latijns-Amerikacentrum.**

Piet Creve, Rik De Coninck, Amsab

Inleiding⁽¹⁾

In september 1969 werd SAGO opgericht door jongeren uit diverse christelijke jeugdbewegingen uit het Antwerpse. Zij zochten nieuwe en meer radicale wegen om zich te engageren. *"Als wij onze ogen open-trekken in de wereld van vandaag, dan stoten we - op school en elders - op een aantal fouten en tekortkomingen; maar vooral op een vastgeroeste mentaliteit waar iedereen zomaar schijnt in te berusten."* Zo klonk het in het manifest dat ze de wereld instuurden. De eerste invulling van het letterwoord SAGO gaf de dubbele strategie aan die de organisatie vooropstelde: Studie-Aktie-Groep Oosterveld. Deze theoretische en praktische activiteit zou zich snel concentreren rond een project in Bolivia. Het werd het begin van een jarenlange intensieve werking rond Bolivia die zich uitbreidde naar andere Latijns-Amerikaanse landen. In 1988 kwam er een organisatorische scheiding tussen SAGO en het Bolivia Centrum.

SAGO startte snel met een documentatiecentrum, een bescheiden voorloper van de latere uitleenbibliotheek, en er

kwam een intern blaadje, *SAGO-Berichten*. De organisatie richtte haar aandacht ook op problemen in de eigen omgeving en protesteerde bijvoorbeeld tegen het aan de deur zetten van scholieren via een brochure die de goegemeente niet in dank afnam. In 1972 zorgde de keuze tussen een 'klassiek' project van Broederlijk Delen in Bolivia en steun aan het Boliviaans Volksverzet voor verhitte discussies. Het laatste voorstel haalde het en zorgde voor een radicalisering in SAGO dat op 6 juli 1972 een vzw werd. Later dat jaar werd SAGO erkend als jongeren centrum voor maatschappij vernieuwing en kwam er een wereldwinkel.

In de herfst van 1973 kreeg SAGO haar eerste gedeeltelijke vrijgestelde. Voor de vrijwilligers was dit niet zo evident geweest, maar de permanente kracht maakte de uitbouw van nationale en internationale contacten mogelijk. De organisatie speelde een rol bij de acties rond de staatsgreep in Chili, Brasil Export en het Russell Tribunaal in dat jaar. Samen met een groeiend aantal vrijgestelden nam het aantal activiteiten een hoge vlucht: eigen publicaties, studiedagen, tentoonstellingen, diareksen... Ondertussen kreeg KELA (Komitee Europa-Latijns-Amerika) dat het blad *Solidaridad* uitgaf, onderdak bij SAGO. Dit blad werd in 1992 omgedoopt tot *América Revista*. Bolivia bleef centraal staan in de werking. Zo vormden de verkiezingen van 1978 aldaar de aanleiding tot een grote mobilisatie door SAGO, inclusief een hongerstaking van Boliviaanse vluchtelingen in België. Maar ook andere Latijns-Amerikaanse landen stonden in de belangstelling, zoals Argentinië naar aanleiding van de we-

reldbeker voetbal. In 1978 startte SAGO de publicatie van het tijdschrift *Pueblo*, gewijd aan de kerk in Latijns-Amerika. De publicatie kende vijf jaargangen. Bij haar tienjarig bestaan beschikte de organisatie naast een ploeg vrijwilligers over zeven-tien vrijgestelden en was ze in Vlaanderen uitgegroeid tot dé autoriteit over Latijns-Amerika. SAGO raakte ook meer betrokken bij projecten in dat continent, zowel wat betreft de financiering als de administratieve begeleiding ervan.

Belangrijk in de geschiedenis van SAGO zijn de talrijke contacten met binnenlandse, Europese en Latijns-Amerikaanse organisaties. Die beperkten zich soms tot uitwisseling van informatie. In andere gevallen ging het om vertegenwoordigingen, zoals in het NCOS, of om echte samenwerkingsverbanden. Zo stichtte SAGO in 1976 samen met onder andere Oxfam-Wereldwinkels en Wereldscholen de Een-Plusbeweging met als doel: "... *het propageren bij jongeren, zowel als bij ouderen van de vrijwillige zelfbelasting, als aanzet tot een herverdeling van goederen en kansen*"⁽²⁾. Die beweging gaf een eigen blaadje uit. Een andere belangrijke samenwerking was die rond Midden-Amerika in het Anti-Interventiefrent (AIF). De Sandinistische machtsovername in Nicaragua in 1979 en de groeiende Amerikaanse inmenging in de regio gedurende het volgende decennium zorgden voor een grote mobilisatie.

De evolutie van de organisatie weerspiegelde zich in de invulling van het letterwoord SAGO: eerst wijzigde dat in Studie en AktieGroep voor Ontwikkelings-samenwerking; in 1994 werd dat Samen Anders Gaan Ontwikkelen. In de loop van

de jaren kreeg de structuur vastere vorm rond een aantal werkgroepen zoals redactie, animatie, didactisch materiaal, documentatie, projecten, jeugdwerking, vrouwenwerking, promotie, algemeen beleid... Sommige van die groepen was een kort leven beschoren. Andere bestonden langer en geven de kernactiviteiten weer: redactie en documentatie, animatie, projecten en vrouwenwerking. Vooral deze laatste groep ontwikkelde vanaf midden de jaren '80 een waaier van activiteiten. Op initiatief van SAGO kwam in 1987 het 8-maartcomité tot stand met als thema 'vrouwenstrijd-sociale strijd-internationale solidariteit'. Dit comité was de motor achter de organisatie van een reeks internationale vrouwendagen in Antwerpen en groeide uit tot een koepel van diverse migranten- en vrouwenorganisaties. De vrouwenwerking binnen SAGO was ook actief bij de organisatie van de nationale vrouwendagen. Een ander internationaal gericht initiatief waar die werkgroep een rol bij speelde, was 'Aquí Nosotras', een netwerk dat banden wou leggen tussen de vrouwenbeweging in Europa en Latijns-Amerika met het oog op uitwisseling van informatie en uitwerking van een gemeenschappelijke strategie. Onder dezelfde naam verscheen ook een tijdschrift.

Acuut plaatsgebrek en interne reorganisatie waren de aanleiding voor het overbrengen van het archief naar Amsab. Van het prille begin van de organisatie is jammer genoeg geen materiaal in het archief te vinden. Het oudste stuk dateert van 1972: de statuten van bij de omvorming tot vzw. Van de eerste tien jaar van SAGO zijn trouwens weinig archiefstukken be-

waard gebleven, met als belangrijkste uitzonderingen de verslagen van de stafvergaderingen (vanaf 1975) en vooral het intern berichtenblad. In *SAGO-berichten*, later *SAGO-Krant* is een groot deel van het reilen en zeilen van de organisatie in de jaren '70 te volgen.

Vanaf het begin van de jaren '80 is de werking veel uitgebreider gedocumenteerd, zowel op het vlak van het bestuur, de financiën als de diverse activiteiten. Wat dat laatste betreft, zijn er jaaroverzichten en verslagen van plannings- en evaluatiemomenten. Die geven een globaal zicht dat meer gedetailleerd aan bod komt in de stukken van de werkgroepen. Van sommige is weinig of geen materiaal overgebleven. Vooral de vrouwenwerking is in het overgedragen archief manifest aanwezig. Niet alles is trouwens naar Amsab gekomen. Boeken, recente boekhoudkundige stukken en dossiers over projecten wilde SAGO behouden. Anderzijds was Amsab niet geïnteresseerd in een omvangrijke knipselverzameling over nagenoeg alle Latijns-Amerikaanse landen. Tot het depot behoort verder een bijzonder rijke collectie affiches. Het overgrote deel komt uit diverse Latijns-Amerikaanse landen. Ze geven een boeiend zicht op het maatschappelijk leven aldaar: groeperingen van boeren en inheemse volkeren, vrouwengroepen, vakbonden, mensenrechtenverenigingen, politieke partijen, guerillabewegingen en milieugroeperingen. Het kleinere deel bestaat hoofdzakelijk uit affiches van allerlei solidariteitsbewegingen in België. Ongeveer 200 archiefdozen met tijdschriften zijn in dit overzicht niet verwerkt.

Deze lijst kwam deels tot stand in het kader van een oefening voor studenten uit de 2e kandidatuur pers- en communicatiewetenschappen van de Gentse universiteit. De bedoeling was studenten te confronteren met het 'productieproces' van archieftoegangen.

(1) Deze inleiding is vooral gebaseerd op informatie uit het archief en de brochure *10 jaar SAGO* (1979).

(2) *Bijlage tot het Belgisch Staatsblad*, 30.09.1976, p. 3677.

BRONNEN

Het archief van André De Smet

Rik Hemmerijckx, Amsab

André De Smet (° Parijs, 1920) groeide op in een communistisch milieu. Zijn vader, Joseph De Smet, behoorde tot de eerste lichte KP-militanten en ook zijn broer, Raymond, heeft een vrij belangrijke rol gespeeld in de KP. André De Smet heeft zijn jeugd doorgebracht in Aalst. Op veertienjarige leeftijd begon hij zijn beroepsloopbaan als arbeider in de schoenenfabriek Beeckman te Aalst. De algemene staking van 1936 en de hulpacties voor het republikeinse Spanje vormden zijn eerste ervaringen in het sociale en politieke leven. In 1939 werd hij effectief lid van de KP.

Tijdens de bezetting engageerde De Smet zich in het communistisch verzet te Aalst.